

Door Rob Koster

Uit cijfers van het [RIVM](#) blijkt dat het afgelopen jaar weer meer besmettingen met de zogenoemde veegerelateerde variant van de ziekenhuis bacterie MRSA zijn geconstateerd.

In 2007 waren dit er nog 793. Dat is 30 procent van het totaal aantal MRSA-besmettingen van 2619. In 2008 liep dit op tot 1123. Dat is 40 procent van de in totaal 2693 MRSA-besmettingen.

Ruim 80 procent van de kalverhouderijen is besmet, een kleine 50 procent van de varkenshouderijen en een onbekend deel van de kippenhouderijen. Een derde van de kalver- en varkenshouders is zélf besmet met de MRSA-bacterie, net als een deel van hun gezinnen.

Antibiotica

Het RIVM maakt zich grote zorgen over het feit dat de veehouderij door overmatig antibioticagebruik de gezondheidszorg op achterstand zet in de race tussen nieuwe antibiotica en voor antibiotica ongevoelig geworden bacteriën en virussen.

De veegerelateerde MRSA blijkt een paar jaar na de ontdekking vooral een probleem voor de boeren zelf. Alleen al zo'n zesduizend varkenshouders zouden volgens onderzoek besmet zijn. De bacterie zit in de stallen en op de beesten, die er overigens zelf niet ziek van worden. Ook gezonde mensen worden niet ziek van de MRSA bacterie.

De veegerelateerde MRSA springt veel minder makkelijk over van mens op mens dan de traditionele ziekenhuisbacterie. Een bezoeker die besmet wordt op een boerderij is de MRSA meestal na twee dagen weer kwijt.

Meticilline Resistente Staphylococcus aureus is een bacterie die toeslaat bij ernstig zieke patiënten met een lage weerstand. In een ziekenhuis kan de MRSA van een klein infuuswondje een ernstige bacteriële infectie maken en in het ergste geval leiden tot de dood van een patiënt.

Vandaar dat in Nederland het *search and destroy* beleid geldt, waardoor bij ontdekking van de MRSA hele ziekenhuisafdelingen tijdelijk gesloten worden tot dat de bacterie is vernietigd.

Als gevolg van dit beleid heeft Nederland een heel laag percentage besmettingen in ziekenhuizen en gaat er zelden iemand dood als gevolg van een MRSA-besmetting. In de hele Europese Unie sterven jaarlijks veertigduizend mensen aan een infectie die ze hebben opgelopen in een ziekenhuis. Dat aantal is vergelijkbaar met het totaal aantal verkeersslachtoffers in Europa. In de Verenigde Staten ligt het aantal nog hoger.

Medische hulp

Het Nederlandse *search and destroy* beleid beschermt de kwetsbare patiënt in een

ziekenhuis, maar is buitengewoon vervelend voor de mensen die besmet zijn en medische hulp nodig hebben. Een varkens- of kalverhouder komt niet zo maar meer een ziekenhuis in.

Eerst moet worden vastgesteld of de boer, of iemand uit zijn gezin, MRSA-vrij is. Zo niet, dan wordt iemand eerst naar huis teruggestuurd of gaat de patiënt bij spoedeisende problemen in quarantaine.

Overigens hebben vakantiegangers die de pech hebben in een buitenlands ziekenhuis terecht te komen, bij terugkeer hetzelfde probleem. De ANWB Alarmcentrale heeft ieder jaar regelmatig moeite om gerepatrieerde patiënten in een Nederlands ziekenhuis onder te brengen.

Op de poliklinieken van ziekenhuizen in Noord-Brabant, Limburg en Gelderland waar veel varkens- en kalverhouders zitten, is het strikte MRSA-beleid nauwelijks meer vol te houden. De boeren worden immers op hun bedrijf iedere keer opnieuw besmet.

Experimenten

In het Amphia Ziekenhuis in Breda werkt professor dokter Jan Kluytmans, artsmicrobioloog en een van de ontdekkers en autoriteit op het gebied van de veegerelateerde MRSA. Hij experimenteert met toestemming van de [Inspectie voor de Gezondheidszorg](#) met een andere controlemethode.

De zorg van artsen en deskundigen bij het RIVM en het [Centraal Veterinair Instituut](#) gaat niet zozeer over de veegerelateerde MRSA. Die zorgt weliswaar voor logistiek ongemak bij ziekenhuizen en zieke varkens- en kalverboeren, maar vooralsnog niet voor ongelukken en doden.

De angst zit hem in de antibioticaresistentie en de ideale voedingsbodem die de intensieve veehouderij vormt voor allerlei bacteriën en enzymen. Steeds meer bacteriën die ziektes veroorzaken raken resistent en er komen nauwelijks nieuwe antibiotica bij. Zodra een ernstig besmettelijke ziekte niet meer te behandelen is met antibiotica zijn de rapen gaar.

Convenant

Op dit moment wordt er in de intensieve veehouderij flink oud-Hollands gepolderd en is er zelfs een convenant afgesloten waarin de veehouders, slachthuizen en dierenartsen beloven goed bij te houden hoeveel antibiotica er wordt gebruikt. Minister Gerda Verburg van Landbouw heeft alle partijen gevraagd ook snel doelstellingen te formuleren om het antibioticagebruik omlaag te brengen.

De organisaties nemen de druk die wordt opgevoerd serieus. Zo blijkt uit een gesprek met Wyno Zwanenburg, voorzitter van de vakbond voor varkenshouders.

Er is op dit moment veel aandacht in de intensieve veehouderij voor alternatieven voor antibiotica. Sommige boeren zijn al druk bezig om hun stallen anders in te richten, waardoor dieren minder snel ziek worden. Verder is er aandacht voor de kwaliteit van het veevoer.

Maar antibiotica is goedkoop en de marges voor bijvoorbeeld varkenshouders zijn op dit moment niet gunstig. Grote verbouwingen in stallen en veranderingen in de bedrijfsvoering zullen niet voor alle veehouders binnen bereik liggen. [LTO-Nederland](#) voorspelde recentelijk al dat een derde van de varkenshouders de komende jaren gedwongen zal worden om te stoppen.